

„Případ Maďarsko“

V souvislosti s regulací hazardu na území České republiky se při politických diskusích začínají objevovat odkazy na „Případ Maďarsko“. Co se vlastně v Maďarsku stalo a co z toho lze vyvozovat?

Co se stalo:

Maďarský parlament v extrémně krátké době rozhodl o mimořádně přísné restrikci vůči technickým herním zařízením (obvykle je označujeme jako automaty nebo videoloterijní terminály, dále jen „THZ“.) Stručně řečeno: během extrémně krátkého časového období od 1. října 2012, kdy se vláda usnesla na návrhu zákona, do 10. října 2012, kdy tento návrh zákona nabyl po schválení Parlamentem účinnosti, bylo uzákoněno zrušení všech THZ a to okamžikem vyhlášení ve sbírce zákonů bez jakékoli náhrady nebo finanční kompenzace směrem k provozovatelům. Provozovatelé THZ se odvolali k městskému soudu v Budapešti. A ten se následně obrátil na Soudní dvůr EU.

Jaká byla reakce Bruselu:

Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr EU“) vydal aktuální rozhodnutí ve věci *Berlington Hungary (ze dne 11. června 2015 označené jako C-98/14)*. Tímto rozsudkem se Soudní dvůr EU vyjadřuje k tzv. předběžným otázkám položeným městským soudem v Budapešti, které se týkaly souladu vysoce restriktivní právní úpravy THZ s právem EU. Dále se Soudní dvůr EU také vyjadřuje k základním principům, na nichž je založeno unijní právo.

Klíčové sdělení:

Soudní dvůr EU zaujal názor, že právní úprava, v jejímž důsledku dochází k rušení povolení umožňujícím jejich držitelům výkon určité podnikatelské činnosti, **musí – v případě hazardu – skutečně sledovat cíle související s ochranou spotřebitelů před hráčskou závislostí a s bojem proti trestným a podvodným činnostem spojeným s hrami a ve prospěch těchto držitelů stanovit takové přechodné období, jež jim umožní přizpůsobit se danému stavu.** (Konkrétní provedení je na členských státech a na posouzení vnitrostátního soudu.) V tom případě poskytuje národní právní úprava dostatečné záruky z pohledu dodržování zásady právní jistoty a z ní vyplývající zásady ochrany legitimního očekávání. Soudní dvůr EU tento svůj závěr dále rozvádí v tom směru, že právní úprava, která nerespektuje obecné zásady unijního práva a která dále nesleduje veřejné zájmy chráněné takovou úpravou koherentním a systematickým způsobem, je v rozporu s primárním právem Evropské unie, a to konkrétně s čl. 56 Smlouvy o fungování Evropské unie zaručující volný pohyb služeb a s čl. 17 Charty základních práv EU upravující právo na ochranu vlastnictví.

Přeloženo: můžete THZ zakázat, dokonce tvrdou restrikcí, musí k tomu ale skutečně sledovat vytčené cíle a provozovatelům poskytnout určité přechodné období, aby se s restrikcí měli čas vyrovnat.

Jaký může mít „Případ Maďarsko“ dopad na Českou republiku:

Česká právní úprava vykazuje oproti maďarské značné odlišnosti, a to především pokud jde o úpravu rušení dříve vydaných povolení k provozování hazardních her. Česká právní úprava reprezentovaná především zákonem č. 202/1990 Sb. totiž na rozdíl od Maďarska neobsahuje jakékoliv ustanovení, které by rušilo povolení přímo ze zákona (tzv. *ex lege*). Vzhledem ke skutečnosti, že česká právní úprava umožňuje provozovatelům obranu svých práv v rámci

správních řízení resp. v rámci řízení před správními soudy, je zřejmé, že tato právní úprava představuje mnohem menší zásah do práv provozovatelů, než jak tomu v případě náhlé změny právního rámce v Maďarsku.

Přeloženo: Závěry SDEU v uvedeném případě maďarské regulace hazardních her nejsou přenositelné na tuzemskou regulaci loterií a jiných podobných her, protože české právo z podstaty neumožňuje přímé zrušení vydaných povolení za zákona a už tím poskytuje provozovatelům určitou obranu svých práv.

Národní soud má vždy poslední slovo

Klíčové ovšem je, že Soudní dvůr EU neshledal maďarskou právní úpravu v rozporu s výše uvedenými obecnými zásadami práva EU (resp. s jeho primárním právem). V tomto směru totiž Soudní dvůr EU vymezil toliko kritéria pro posuzování souladu mezi národní úpravou hazardních her s evropským právem, avšak samotný o tomto souladu ponechal **zcela na vnitrostátních soudech**.

Přeloženo: Soudní dvůr EU neshledal rozpory mezi maďarským právem a právem unijním a potvrdil, že v konci je rozhodnutí vždy na národním soudu konkrétní země.

Shrnutí:

- v Maďarsku došlo k mimořádně přísné restrikci vůči technickým herním zařízením
- místní provozovatelé se odvolali k soudu, ten se obrátil na Soudní dvůr EU
- soudní dvůr EU konstatoval:
 - ✓ žádný národní soud nesmí jednat v rozporu s unijním právem
 - ✓ ale jen národní soud umí posoudit konkrétní situaci v konkrétní zemi
 - ✓ je proto na zvážení maďarského soudu, jak celou věc vyřeší
 - ✓ pokud chce stát postupovat přísně, může (!)
 - ✓ ale musí to opřít o sledování legitimních cílů a poskytnout určité přechodné období, aby se provozovatelé měli šanci s novou situací vypořádat

Hlavní závěr 1:

Pokud chceme minimalizovat rizika soudních sporů a žalob o náhradu škod, měly by stát v oblastech, kde vydává povolení k provozování určitých činností, činit rozhodnutí postupně a předvídatelně, nikoli skokově a nepředvídatelně. Proto je klíčové při změně zákonů vždy stanovit dostatečně dlouhé přechodné období. Dnešní legislativní úprava i ta navrhovaná není tedy s evropským právem v rozporu, protože je zde vždy dostatečně dlouhá doba pro přizpůsobení se právní situaci (a česká situace je také specifická v tom, že zde bylo ze strany Ministerstva financí dlouhodobě porušováno ústavní právo obcí na samosprávu a povolení pro THZ byly vydávány v rozporu s vůlí obcí).

Hlavní závěr 2:

Česká republika je v jiné pozici než Maďarsko a provozovatelé nemají právní důvod tento rozsudek využívat v rámci debaty o stávajícím ani navrhovaném zákoně.